

Діяльність відділу спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді у 2021 році

СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ

Одним із стратегічних напрямків розвитку суддівської освіти є реформування спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді. З цією метою продовжувалася робота над оновленням Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, спрямована на використання новітніх форм і методів проведення занять, підвищення якості та ефективності суддівської освіти в нових соціокультурних умовах.

У 2021 році для проведення в майбутньому спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді Національна школа суддів України:

розробляла навчально-методичні матеріали курсів для включення до проєкту Програми спеціальної підготовки з використанням кращого міжнародного досвіду;

з метою гнучкого реагування на процеси, що відбуваються в Україні та світі, адекватної відповідності сучасним суспільним викликам продовжувала моніторинг оцінки ефективності процесу та якості спеціальної підготовки, а також результативності використання кандидатами на посаду судді знань, умінь і навичок через 6 місяців після їхнього призначення на посаду судді;

наказами ректора Національної школи суддів України визначено координатором:

блоку I “Основи організації суду та діяльності судді” – Володимира Мазурка, проректора;

блоку II “Цивільне судочинство” – Олену Умнову, начальника відділу підготовки викладачів (тренерів);

блоку III “Господарське судочинство” – Олександра Потильчака, викладача-координатора відділу підготовки викладачів (тренерів);

блоку IV “Кримінальне судочинство та судочинство у справах про адміністративні правопорушення” – Ольгу Короткову, викладачку відділу підготовки викладачів (тренерів);

блоку V “Адміністративне судочинство” – Олександра Терлецького, викладача-наукового консультанта відділу підготовки викладачів (тренерів);

блоку VI “Суддівські компетенції” – Тамару Закревську, заступницю начальника відділу підготовки викладачів (тренерів).

У 2021 році Вищою радою правосуддя було рекомендовано на посаду судді 211 кандидатів, які пройшли спеціальну підготовку у Національній школі суддів України. Указами Президента України зазначених осіб призначено на посади суддів у місцеві загальні суди.

Відповідно до Порядку здійснення моніторингу результатів кваліфікаційного іспиту та професійної діяльності судді, затвердженого наказом ректора № 20 від 1 квітня 2020 року, з метою оцінки ефективності процесу та якості спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, а також результативності використання кандидатами отриманих знань, умінь і навичок, після призначення на посаду судді через 6 місяців проведено онлайн анкетування.

Оскільки більшість кандидатів, які проходили тримісячну спеціальну підготовку в Національній школі суддів України, уже здійснюють правосуддя понад 6 місяців, надіслано 211 анкет моніторингу в суди, в яких працюють зазначені судді. Від них отримано 135 заповнених анкет, які проаналізовано та узагальнено з метою подальшого вдосконалення спеціальної підготовки.

Більшість респондентів поставили найвищу оцінку складових спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді. В анкетах висловлено власні думки щодо переваг і пропозицій для підвищення ефективності проведення занять у формі тренінгів й удосконалення змісту Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді.

Список кандидатів на посаду судді, які включені до резерву та рейтингу за результатами кваліфікаційного іспиту, систематично аналізується з метою моніторингу їх подальшого професійного шляху. Інформація вноситься до створеної бази даних випускників спеціальної підготовки.

Пропозиції випускників спеціальної підготовки, які вже здійснюють судочинство, є доречними дороговказами для груп розробників курсів до програми спеціальної підготовки. В умовах карантинних обмежень переважна більшість засідань таких груп достатньо ефективно проводилась дистанційно або в комбінованому варіанті, за якого частина розробників працювала в аудиторії, інша – дистанційно. Усього було **проведено 24 засідання груп розробників курсів для всіх шести блоків програми спеціальної підготовки та проведено апробацію 7 розроблених тренінгів та двох семінарів-практикумів.**

12–13 травня 2021 року Національна школа суддів України у співпраці з Проектом підтримки судової реформи, який фінансується Міністерством міжнародних справ Канади, успішно провела онлайн-апробацію тренінгу для кандидатів на посаду судді “Подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя”, для участі в якій уперше разом із суддями запрошувалися й

кандидати на посаду судді, що успішно пройшли спеціальну підготовку, але ще не призначені на посаду судді.

Онлайн-апробація тренінгу для кандидатів на посаду судді сприяла формуванню нових знань, умінь та навичок у сфері подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя.

Протягом 2021 року завершено розробку навчально-методичних матеріалів тренінгів:

“Психологічні особливості спілкування з учасниками процесу, які мають досвід психотравмуючого впливу”,

“Кіберзлочини та електронні докази у кримінальному провадженні”,

“Подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя”,

“Врегулювання спорів за участю судді в цивільному, господарському та адміністративному судочинстві”,

“Пробація в кримінальному судочинстві”,

“Докази та доказування в господарському судочинстві”,

“Ведення судового засідання та спілкування з окремими категоріями учасників судового процесу”,

семінарів-практикумів “Підготовче провадження в адміністративному судочинстві”,

“Психологічна експертиза у цивільному судочинстві”

Оновлено матеріали семінару-практикуму “Мистецтво правового письма та процесуального документування” та тренінгу “Управління залом судового засідання”, зокрема здійснено запис відповідного відеофільму.

З метою забезпеченні єдиних підходів до методології проведення занять із майбутніми суддями було проведено 11 методологічних тренінгів для викладачів-тренерів з викладання курсів для кандидатів на посаду судді:

Одним із прикладів підготовки викладачів Національної школи суддів України є проведення 19 травня 2021 року онлайн-тренінгів для тренерів, які будуть проводити з кандидатами на посаду судді тренінги

“Підготовче провадження в господарському судочинстві” та

“Відповідальність за порушення господарських зобов’язань”,

розроблених й апробованих відповідно до Національних стандартів суддівської освіти.

Потенційним викладачам презентовано матеріали та основні підходи до викладання тренінгу “Підготовче провадження у господарському судочинстві”.

Під час презентації матеріалів тренінгу “Відповідальність за порушення господарських зобов’язань” було проведено дискусії щодо вирішення актуальних питань відповідальності за порушення господарських зобов’язань.

Викладачі надали ґрунтовні відповіді на запитання суддів, що виникли під час онлайн-тренінгу.

16–17 вересня 2021 року Національна школа суддів України у співпраці з українсько-канадським проектом “Підтримка судової реформи” провела **тренінг для викладачів-тренерів курсу для кандидатів на посаду судді “Подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя”**.

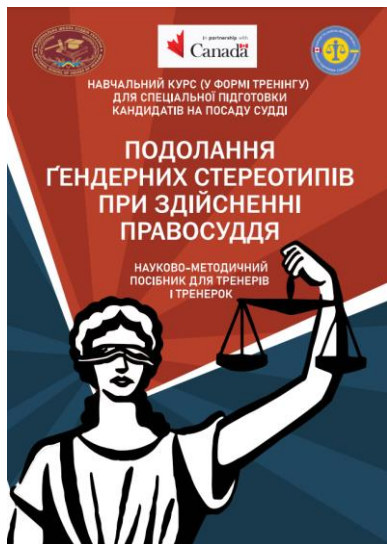
Під час зазначеного тренінгу було презентовано науково-методичний посібник для тренерів і тренерок “Подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя”, який з науково-методичної точки зору є надто корисними для викладання під час здійснення спеціальної підготовки на посаду судді.

Новий тренінг у підготовці кандидатів на посаду судді буде сприяти формуванню знань, умінь і навичок щодо подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя, зокрема ідентифікувати, розпізнавати, аналізувати та класифікувати гендерні стереотипи, застосовувати практику Європейського

суду та інших органів (Комітету CEDAW) щодо гендерних стереотипів, уникати гендерно упередженої поведінки в роботі суддів.

28–29 жовтня 2021 року Національна школа суддів України спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні у межах проекту “Підтримка професійного навчання суддів” провела **практичне заняття для впровадження гендерного підходу в спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді**. Його учасники та учасниці визначали, у які тренінги доцільно додавати гендерні питання та якою має бути методика їхнього викладання.

Видано новий науково-методичний посібник для тренерів і тренерок “Подолання гендерних стереотипів при здійсненні правосуддя”.

Посібник розроблений за сприяння Проєкту підтримки судової реформи, що фінансується Міністерством міжнародних справ Канади, і якнайкраще ілюструє практичні кроки щодо подальшого розвитку Національних стандартів суддівської освіти та втілення в життя напрямів реалізації Стратегії розвитку суддівської освіти в Україні на 2021–2025 роки.

Завершено підготовку посібника для суддів-наставників кандидатів на посаду судді “Інститут наставництва: теорія та практика застосування в суддівській освіті”.

Сьогодні суттєвого розвитку набули дистанційні форми суддівської освіти. Для проведення онлайн-занять у процесі здійснення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді вивчено особливості технічного забезпечення проведення онлайн-занять, переведення курсів спеціальної підготовки в онлайн-формат, сформульовано вимоги до навчально-методичних матеріалів та підготовки викладачів (тренерів) для проведення таких занять із кандидатами на посаду судді.

Більшість тренінгів для кандидатів на посаду судді розроблено для проведення аудиторних занять, тому вживалися заходи для їхнього переформатування з метою ефективного здійснення онлайн-спеціальної підготовки.

3–4 червня 2021 року Національна школа суддів України у співпраці з Координатором проєктів ОБСЄ в Україні провела засідання групи розробників методичних рекомендацій для ефективного здійснення дистанційної (онлайн-підготовки) підготовки кадрів системи правосуддя.

Міжнародним досвідом здійснення дистанційної (онлайн-підготовки) підготовки кадрів системи правосуддя поділилися міжнародні експерти – Є. (Астрід) Хопма, радниця з дистанційної освіти Training and Study Centre for the Judiciary (Utrecht, Нідерланди), А. Тагапарі, представниця

міжнародного відділу, навчального суддівського центру Утрехту (Нідерланди), Антонелла Чіріелло, членкиня правління Scuola superiore della Magistratura (Roma, Італія).

ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ СЛУЖБИ СУДОВОЇ ОХОРОНИ

Стратегією розвитку суддівської освіти в Україні на 2021–2025 роки заплановано розроблення комплексної програми підготовки працівників Служби судової охорони (ССО), яка передбачає:

- визначення навчальних потреб працівників Служби судової охорони
- запровадження локального регулювання змісту та організації підготовки працівників Служби судової охорони
- розроблення курсів для підготовки працівників Служби судової охорони
- підготовку тренерів (викладачів) для працівників Служби судової охорони.

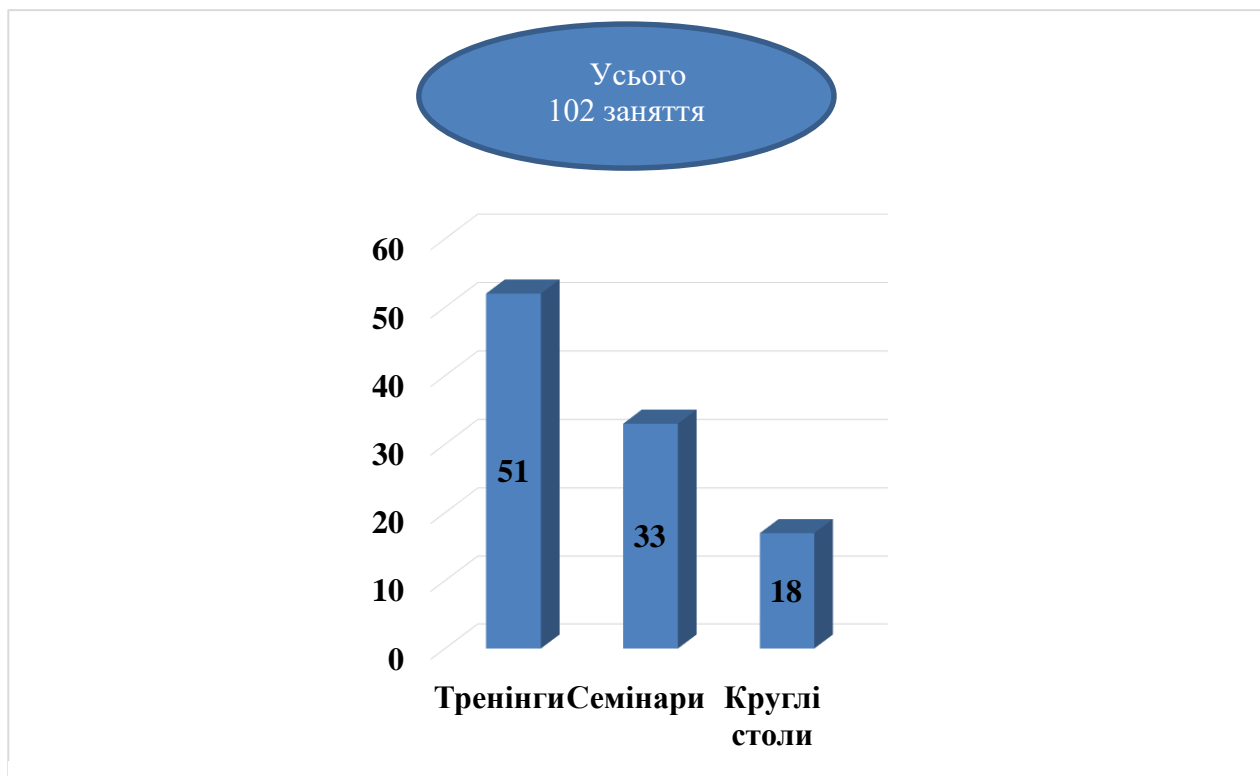
Законом України № 1417-IX від 27 квітня 2021 року статтю 105 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” доповнено пунктом 5¹, згідно з яким Національна школа суддів України здійснює підготовку працівників Служби судової охорони та підвищення рівня їхньої кваліфікації.

Підготовка працівників Служби судової охорони проводиться відповідно до встановленого порядку та календарного плану, які погоджено з головою Служби судової охорони й затверджено ректором Національної школи суддів України.

Відповідно до вищезазначеного Закону, Стратегії розвитку суддівської освіти в Україні на 2021–2025 роки та з метою забезпечення належної організації та проведення підготовки працівників Служби судової охорони 20 серпня 2021 року наказом ректора Національної школи суддів України затверджено Комплексну програму підготовки працівників Служби судової охорони та підвищення рівня їхньої кваліфікації і Порядок підготовки працівників Служби судової охорони та підвищення рівня їхньої кваліфікації. Ці документи розроблено відповідно до Національних стандартів суддівської освіти, що базуються на ключових цінностях НШСУ, якими є професіоналізм, інноваційність, ефективність, лідерство та співпраця, відповідальність і доброчесність.

Заняття проводяться в усіх регіональних відділеннях Національної школи суддів України як для працівників Служби судової охорони, так і для керівників структурних підрозділів цієї Служби спільно із суддями та працівниками апаратів судів.

У 2021 році проведено **102 заняття**, з яких **51 – тренінг**, **33 – семінари**, **18 – круглих столів**, підготовку на яких пройшло **2615** співробітників Служби.

Теми круглих столів:

– “Функціонування Служби судової охорони в системі правосуддя України”

– “Людиноорієнтований суд”,

семінарів:

– “Судова система України, законодавство про судоустрій та статус суддів”

– “Ефективна комунікація у професійній діяльності”

– “Практики в галузі судової безпеки”

– “Правові засади діяльності Служби судової охорони”

– “Запобігання та протидія корупції: окремі аспекти законодавства України. Особливості електронного декларування”

– “Особливості проходження служби співробітниками Служби судової охорони”

– “Українське ділове мовлення та мовленнєвий етикет”

– “Лексичний практикум: мовна компетентність”,

тренінгів:

– “Побудова ефективної команди”

– “Забезпечення особистої безпеки суддів і членів їхніх сімей, працівників апаратів судів. Громадська безпека”

- “Професійна етика співробітників Служби судової охорони”
- “Надання домедичної допомоги працівниками Служби судової охорони”
- “Покращення рівня доступу осіб з порушенням слуху до правосуддя”.

У співпраці Національної школи суддів України з програмами та проектами міжнародної технічної допомоги протягом 2021 року до участі в тренінгах залучались міжнародні експерти Проекту Європейського Союзу “Підтримка реформ з верховенства права в Україні (ПРАВО-JUSTICE)” - фахівець з питань безпеки МЗС Нідерландів, керівник польового офісу Гароуе, **Сомалі Корнеліс Верхарен**, керівник служби безпеки Спеціального трибуналу по Лівану **Сільвіу Сандру** та радник з питань верховенства права Львівського регіонального представництва Консультативної місії Європейського Союзу в Україні **Маркус Ролофс**. Міжнародні експерти поділилися з працівниками Служби кращими європейськими практиками безпеки в надзвичайних ситуаціях та передовими етичними стандартами працівників аналогічних служб Європи.

Аналіз анкет зворотного зв'язку свідчить про позитивні відгуки їхніх учасників й учасниць і допоміг виявити актуальні питання для подальшого підвищення практичної спрямованості в підготовці працівників Служби.

Національна школа суддів України активно проводить розробку нових курсів для забезпечення потреб у підготовці працівників судової охорони. У 2021 році розроблено, апробовано та запроваджено у процес підготовки 3 тренінги: “Побудова ефективної команди”, “Забезпечення особистої безпеки суддів і членів їхніх сімей, працівників апаратів судів. Громадська безпека” та “Професійна етика співробітників Служби судової охорони”.

Розробниками зазначених тренінгів були судді, працівники апаратів судів, представники громадських організацій, працівники Служби судової охорони та Національної школи суддів України.

